

SoteDataLab: digitaalisten terveyspalveluiden käyttö ja vaikuttavuus

Julkisten palvelujen tuottavuus ja talouden vahvistaminen –
finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän julkikuuleminen

Tanja Saxell

Aalto-yliopisto, VATT ja Helsinki GSE
12.12.2025

SoteDataLab

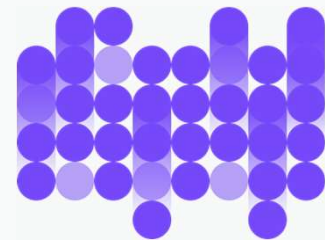
strateginen TUTKIMUS

Aalto-yliopisto
Aalto-universitetet
Aalto University

TURUN
YLIOPISTO

Tausta ja tavoitteet

- Yhteiskunnalliset haasteet
 - Väestön ikääntyminen
 - Kasvava palvelutarve ja terveydenhuoltomenot
 - Rajalliset resurssit
- Tutkimme, miten uudet teknologiat voivat auttaa vastaamaan näihin haasteisiin sekä edistää tuottavuutta ja väestön hyvinvointia
- Tarkastelun kohteena ovat **terveydenhuollon digitaaliset ratkaisut**

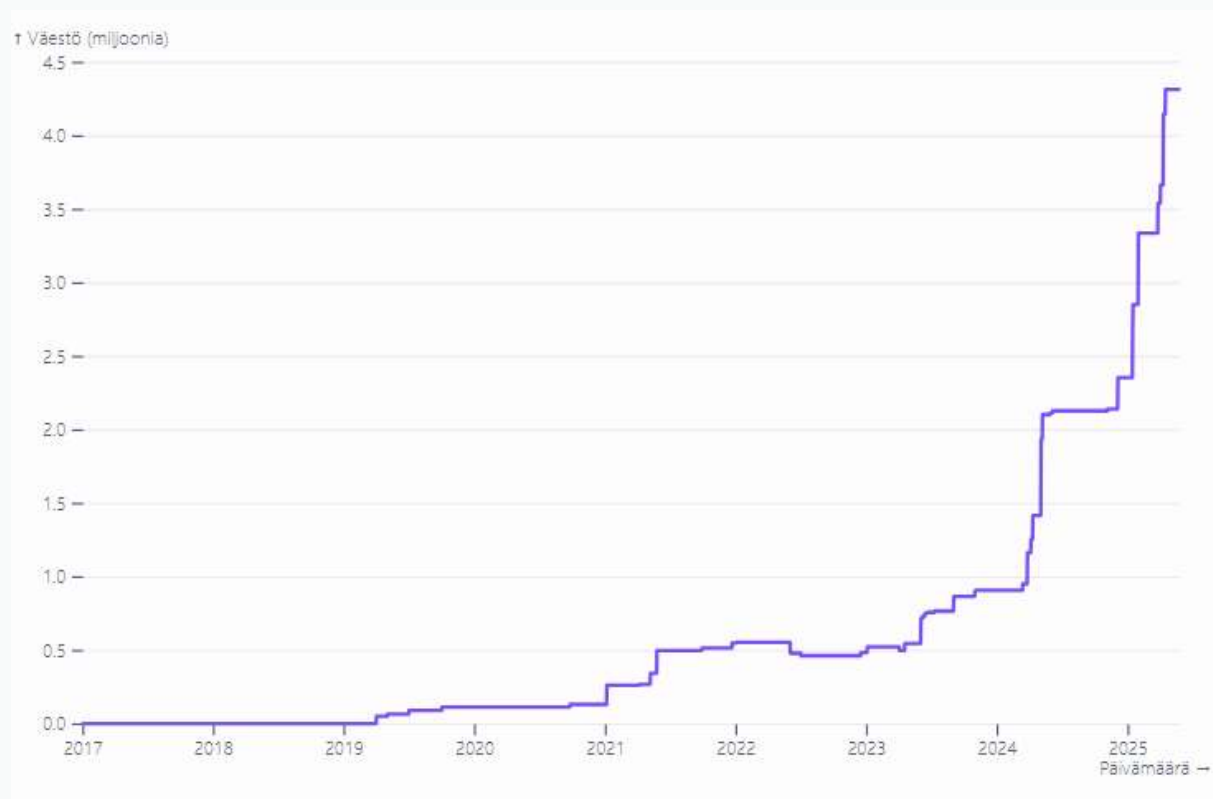
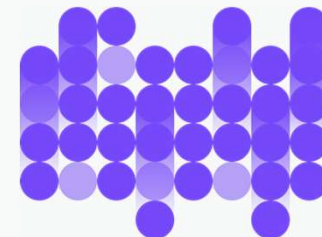

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Jo yli 4,3 miljoonalla suomalaisella on pääsy julkisen terveydenhuollon digiklinikkaan

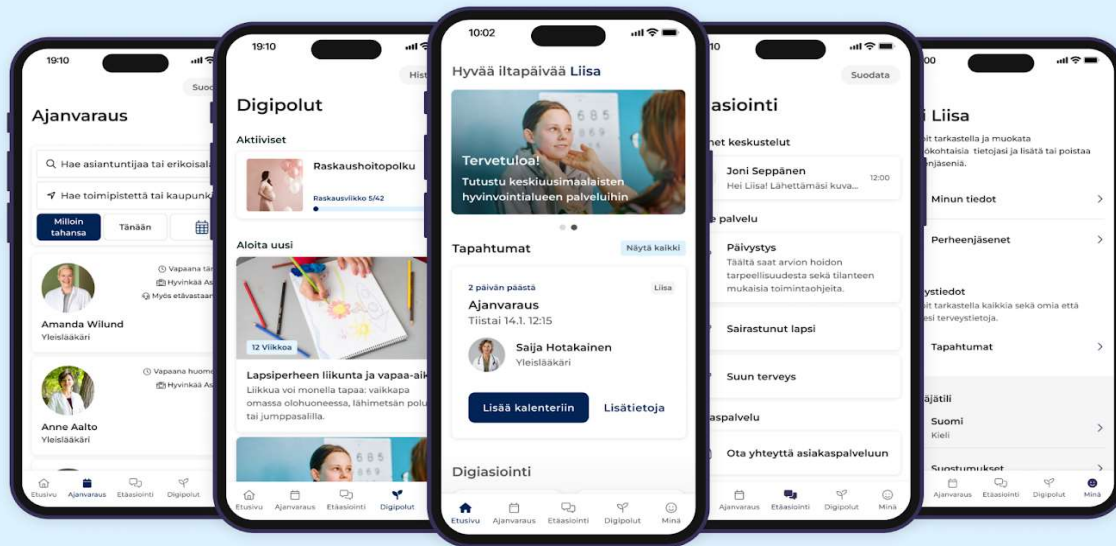
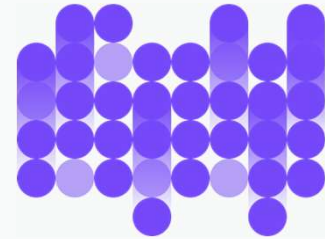

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Mikä on digiklinikka? Esimerkki Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta

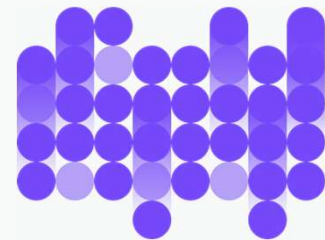
Kuva 2: Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen sovellus BeeHealthyn alustalla. Tekijänoikeudet: Keski-Uudenmaan hyvinvointialue. Lähde: [Keski-uudenmaan hyvinvointialue](#), luettu 8.11.2024.

SoteDataLab

strateginenTUTKIMUS

Keskeiset tavoitteet

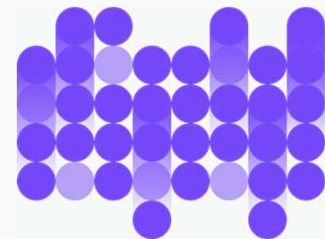
- Arvioida terveydenhuollon digipalvelujen käyttöä, tuotantoa ja vaikuttavuutta
 - Vaikuttavuus: saavutetaanko teknologialla yhteiskunnallisia hyötyjä?
 - Jatkossa tarkastelun kohteena myös **generatiiviseen tekoälyyn** pohjautuvat työkalut (esim. oirearviot, potilastietojen kirjaaminen)
- Rakentaa digitaalisen terveydenhuollon datainfrastruktuuri
- Toteuttaa laajamittaisia kokeiluja yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Keitä olemme?

- [SoteDataLab](#)
 - Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama (2024–2026)
 - Konsortio: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Aalto-yliopisto, Turun yliopisto
- GAINS
 - Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama (2025–2028/2031, 3+3 vuotta)
 - Konsortio: Turun yliopisto, Aalto-yliopisto, HUS, Helsingin yliopisto
 - Taloustiede, lääketiede, sosiologia

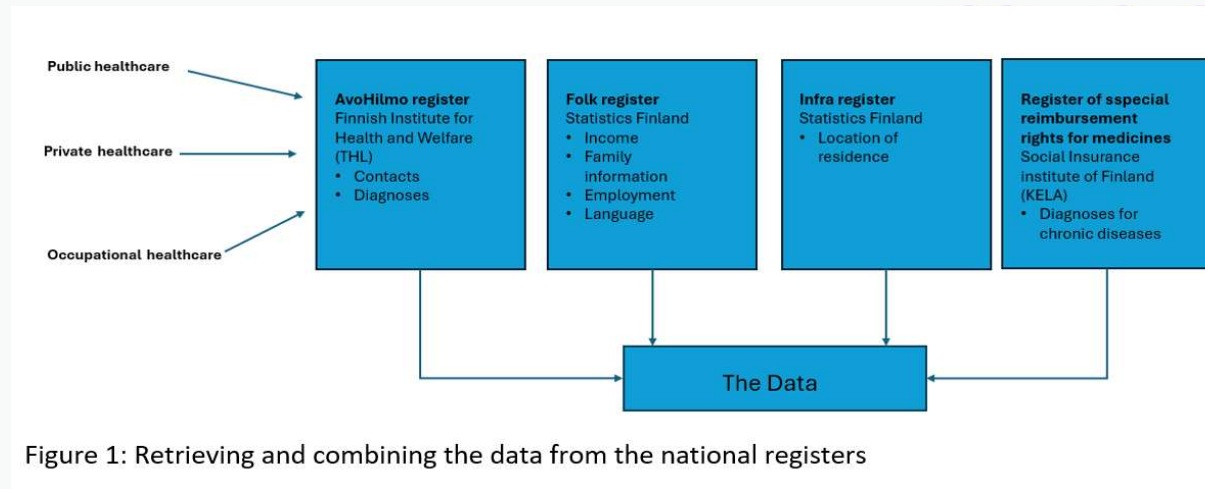

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Datainfrastruktuuri

- Yksilö- ja yritystason aineistoja useista lähteistä
 - Ajantasaiset rekisterit (nyt 8/2025 asti), kattaa yksityisen ja julkisen sektorin
- Uutta: hyvinvointialueiden omat aineistot (esim. Päijät-Häme)
- Kyselyt ja haastattelut täydentävät

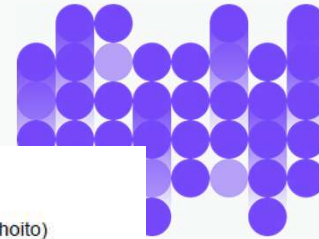

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Haaga ym. (2025): Etäasiointi eri sektoreilla ja eri ryhmissä

- Etäpalvelujen käyttö vaihtelee kolmella sektorilla: (1) julkinen, (2) yksityinen, (3) työterveyshuolto
- Käyttö vaihtelee eri ikä- ja sosioekonomisissa ryhmissä
- Iäkkäille etäasioinnin osuus pienempi

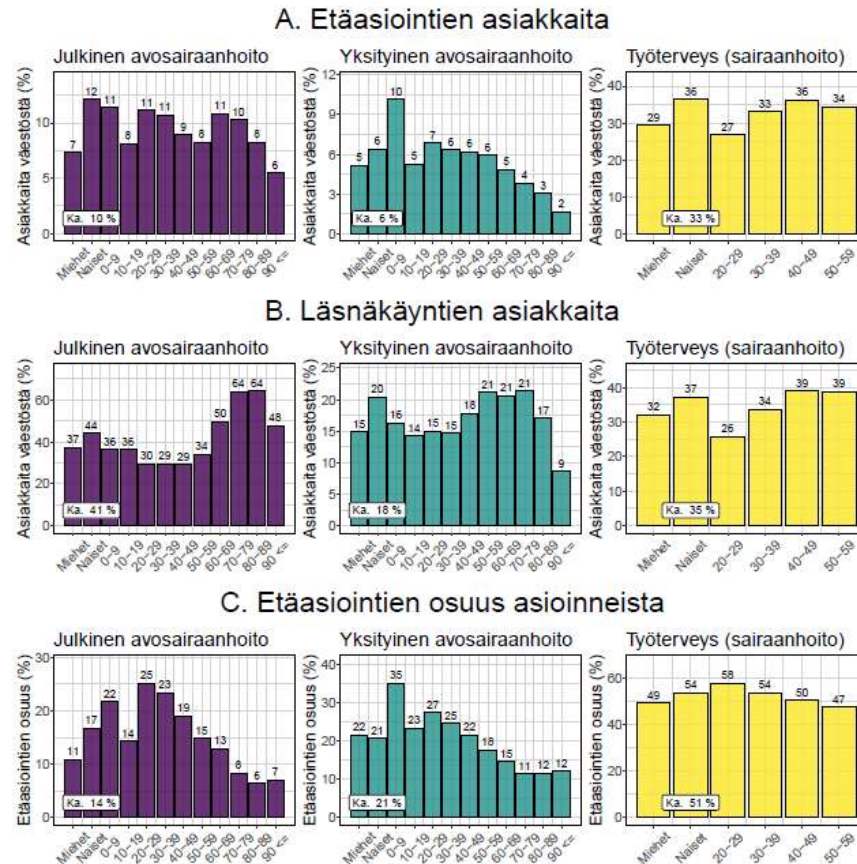
Aineistot: THL, AvoHilmo (4/2023–3/2024). Tarkastelussa hyvinvointialueet, joiden digiklinikka avattiin ennen lokakuuta 2023.

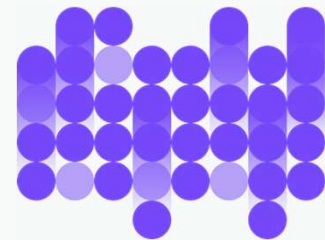
SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Kuva 3: Etäasiointien ja läsnäkäyntien asiakkaiden väestöosuudet sekä etäasiointien osuus asioinneista sukupuolen ja iän mukaan perusterveydenhuollossa.

Vaikuttavuustutkimus satunnaistetulla kokeilulla

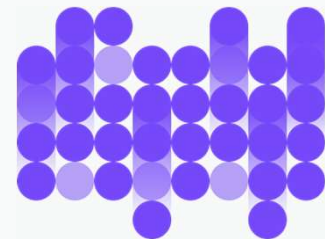
- Pilotit ja uusien palvelujen käyttöönotto tarjoavat mahdollisuuksia luotettavalle vaikutusarvioinnille
 - Uuden teknologian käyttöönotto
 - Tekoälyn hyödyntäminen palvelutuotannossa
- Suomessa satunnaistettuja kokeiluja (RCT) hyödynnetty varsin vähän (poikkeuksia: esiopetus, perustulo)
- Tarve hyödyntää systemaattisemmin uudistusten ja uusien teknologioiden arvioinneissa

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Pohjanmaan digiklinikka-RCT

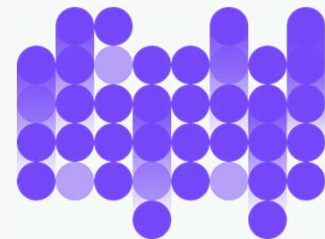
- Pohjanmaa lanseerasi väestölleen digialustan 4/2025
- Kokeilussa väestöstä (noin 170 000) satunnaistettiin kotitaloustasolla puolet koeryhmään ja puolet verrokkiryhmään, 9 kk pilotti.
 - Koeryhmällä *mahdollisuus* käyttää digivastaanottoa, *ei pakkoa*
- Tutkimuskysymykset: palveluiden käyttö ja saatavuus:
 - Missä määrin digivastaanotolla voidaan vähentää läsnäkäyntejä ja puheluja terveysasemille?
 - Parantuuko potilaiden terveys?

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Edistääkö digiklinikka tuottavuutta?

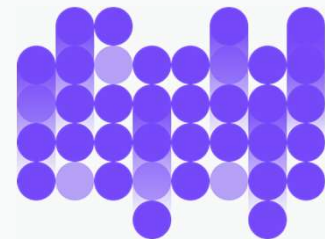
- Tutkimme digitaalisten palveluiden vaikutuksia terveydenhuollon tuottavuuteen
 - Tuottavuus: tuotos suhteessa käytettyihin resursseihin
 - Tuotos: esim. hoidetut potilaat, terveys, tuotannon määrä tai laatu
 - Resurssit/tuotantopanokset: esim. työvoima, hoitoon käytetty aika ja kustannukset
 - Mittaaminen haasteellista, rekisterien pohjalta saadaan kattavampi kuva
- Kvasikokeellinen tutkimusasetelma
 - Digiklinikoiden vaiheittainen käyttöönotto hyvinvointialueilla

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Edistääkö digiklinikka tuottavuutta?

- Tuottavuuden lähteet
 - Hoitoprosessin tehostuminen ja nopeutuminen (chat ja automatisoitu esitietojen keruu)
 - potilasvolyymi per työntekijä kasvaa, yksikkökustannukset laskevat?
 - henkilöstöresursseja vapautuu vaativien tapausten hoitoon?
 - Parempi saatavuus ja oikea-aikainen hoito: terveyshyödyt?
- Haasteet ja riskit
 - Ei korvaa kokonaan läsnäolokäyntejä, hoidon laadun heikkeneminen joissakin potilasryhmissä, lisääntynyt kysyntä ja palveluiden liikakäyttö?
- Digiklinikat uusi ilmiö, tutkimusnäyttöä vähän

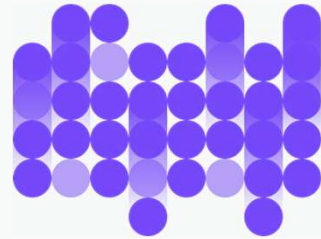

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Yhteenveto

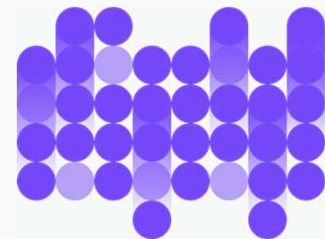
- Digipalvelujen ja tekoälyn vaikuttavuuden arviointi edellyttää luotettavia tutkimusasetelmia
 - Asetelmien lisäksi tarvitaan hyvää ja mahd. reaaliaikaista dataa
- SoteDataLab ja GAINS tuottavat näyttöä digipalveluista ja tekoälystä kokeellisilla ja kvasikokeellisilla asetelmilla
- Tulokset auttavat tekemään päätöksiä teknologioista, jotka voivat parantaa julkisten terveyspalveluiden saatavuutta, tuottavuutta ja yhdenvertaisuutta.

SoteDataLab

strateginen TUTKIMUS

Kiitos!

- tanja.saxell@aalto.fi
- tanja.saxell@vatt.fi
- <https://sotedatalab.fi/>

SoteDataLab Tutkimus Info Ajankohtaista

Vaikuttavaa tietoa digitaalisista terveyspalveluista

SoteDataLab on digitaalisten terveyspalveluiden vaikuttavuuteen keskittyvä tutkimushanke, joka toteutetaan yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Aalto-yliopiston ja Turun yliopiston kesken. Hanke on Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) rahoittama. Tutkimme digitaalisten terveyspalveluiden käyttöä, käyttäjiä, tuotantoa ja vaikuttavuutta, jotta voimme tuottaa päätöksentekoa tukevaa tietoa. Tutkimus perustuu pääasiassa rekisterilähteisiin: pyrimme käyttämään monipuolisia ja mahdollisimman ajantasaisia rekisterilähteitä terveyspalveluiden käytöstä ja väestön taustatiedoista.

Strategisen tutkimuksen WELEC-ohjelmassa keskitytään siihen, miten ja millä keinoin talous kehittyy suotuisasti ja rakentaa hyvinvoinnin perustaa muuttuvissa olosuhteissa.

SoteDataLab